

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 714. Diem legati cedere quid sit, & quando cedat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

evidentissimis probationibus ostenderit. l. 34. §. 3. l. 86. §. 1. ff. de legat. 1. l. 66. §. 5. ff. de legat. 2. de Lugo. l. c. num. 275. Lauterb. cu. §. 29. imò, ut de Lugo, si primò legetur absolūtè, & dein in eodem testamento sub conditione, censetur revocatum legatum purè, & relictum solum conditionate, & è contra. Item si primò legata quantitas major, & postea minor, vel è contra, censetur prima dispositio revocata. L. certum. ff. de adimend. legat. si verò in diversis instrumentis, ut in testamento & codicillo eadem vel diversa quantitas legatur, utraque debetur, nisi contraria testatoris intentio ab herede probetur. Idem est, si in altero instrumento legatur cum alia varietate, quò ad qualitatem, tempus, locum. L. quinquaginta. ff. de probat. Lugo. l. c. has num. 276. addens limitationes: nisi eadem vel diversa quantitas in diversis instrumentis legatur ad eundem finem. v. g. ad alimenta, quo casu dicit standum posteriori per L. libertis quos. ff. de alm. & cibar. legat. vel nisi testamenta facta simul, & testator unum sibi reservavit, quo casu, si quantitas est diversa, minor debeatur; quia hæres est in possessione, pro quo posteriore citat Molin.

4. Quartò dum eadem res. v. g. decem modii tritici legatur pluribus. v. g. Titio & Cajo, si simul seu conjunctum, cuius legatariorum præstatur, non insolidum, sed singulis dimidia pars. ubi enim duæ personæ in eadem oratione per voculam & conjunguntur, ad commodum vel onus censentur communicative & collectivè, non distributive, ut fiat divisio inter eas. Muller. l. c. lit. y. Lugo. l. c. num. 277. si verò eadem res seorsum legatur pluribus, cum potuerit testator posteriore legato prius revocare, vel prior legatario addere socium, vel singulis legare in solidum non revocando prius, de quo forte non cogitavit, vel si cogitaverit, voluit, ut res uni, alteri æstimatio detur; hincinquam, in his primò attendenda & præferenda intentio testatoris, si de ea constare possit. & quidem si primo modo legavit, priori legatario nihil debetur. Si secundò modo, singulis debetur in solidum. Si tertio modo, illi ex legataris conceditur electio circa rem & æstimationem, qui prior petierit. ita de Lugo l. c. citatis. L. si pluribus. L. si planè. ff. de legat. 1. L. qui duos ff. de legat. 2. L. si res mihi. ff. de legat. 3. & si res primo legatario petenti tradita absque culpa hæredis pereat, antequam secundus petat, huic non debetur æstimationem; quia hæc non debebatur nisi in defectum rei, quæ si non exstat amplius substantia legati expirat. ita apud de Lugo Molin. d. 199. Valq. de testam. c. 8. §. 4. du. 12. Arg. L. Titia testores. §. fin. & L. filiusfamilias. §. fin. ff. de legat. 1. quòd si verò de tali intentione testatoris non constiterit, in hærendum dicit Lugo principiis, de quibus Jurisconsultus in l. 33. ff. de legat. nimirum non præsumi prius legatum revocatum, nisi id evidentissimè appareat. ex ea ratione, quòd non censetur in eadem scriptura mutasse voluntatem revocando legatum, nisi id declaret; uti nec præsumi possit oblivio legati in eodem instrumento prius facti. & præsumi omnes pro virili portione, hoc est, per æquales partes ad legatum vocari, nisi ex scriptura manifestum sit singulis in solidum relictum legatum, ex ea ratione, quòd modus ille legandi pluribus in solidum rem eandem sit inusitatus & extraordinarius; adeoque recte in dubio censetur non adhibitus ex intentione testatoris, sed potius contrarius, qui communis & usitatus est, nimirum vocando plures legatarios simul seu ad æquales partes.

R. P. Levr. Jur. Can. Lib. III.

Quæst. 713. An legari possit inutile?

Resp. legatum, ex quo legatarius nihil commodi acquirit (quale est legatum v. g. debiti puri absque interfusorio, hoc est, sine incremento ipsius debiti, contingente ex quantitate debite auctione, vel ex remissione modi, temporis, conditionis, loci, perpetuæ exceptionis, & absque repræsentatione, quæ est solutio alicujus ante diem, quâ solvi debebat) inutiliter legatur v. g. creditori, & videtur consequenter in ratione legati nullum esse. Duaren. ad l. 28. & seq. ff. de legat. 1. Cujac. ibid. Donell. comm. civil. c. 11. Vinn. ad §. 14. Inst. de legat. Ludvv. exercit. 9. rh. 4. lit. B. & plurimi alii apud Muller. in ff. de legat. rh. 12. lit. a. dicentem sic statuere ad unum omnes Interpretes provocantes ad §. 14. Inst. de legat. plurimosque textus alios ab eo citatos, quamvis dissentiat Gunther. Martini in dissert. hac super quæst. ab eo adit. ubi rh. 4. & seq. asserit, legatum debiti puri absque interfusorio & repræsentatione relictum creditori valere & subsistere ex ea ratione, quòd res eadem possit deberi ex pluribus causis, puta, ex contractu, legato aliavè causa, unde nascatur multiplex actio, quam expediat competere alicui, & in præsentem creditori. Porrò vide apud Muller. l. c. à num. 8. plura exempla, in quibus propter repræsentationem legatum debiti factum creditori evadat utile, & consequenter subsistat.

Quæst. 714. Diem legati cedere quid sit, & quando cedat?

1. Resp. ad primum: diem legatorum cedere nihil est aliud quàm legata incipere deberi, hoc est, quando obligatio, quâ legata & fideicommissa debentur, primò nascitur. l. 213. ff. de V. S. unde aliud est, cedere diem legati, & aliud, illud aut ejus dominium acquiri; nec à cessione diei ad illius acquisitionem valet argumentatio. dies autem venire dicitur, quando res legata peti potest.

2. Resp. ad secundum primò: tamen si de jure veteri legata non nisi à die apertarum tabularum & aditæ hæreditatis cedebant; hodierno tamen jure legati puri (quale dicitur illud, cui nihil adjectum, quòd vel obligationem vel exactionem illius differre possit; quare etiam adhuc est, quòd sub modo relinquatur; cum non omnis adjectio faciat legatum non purum, sed tantum duæ ejus species, nimirum conditio & dies. Lauterb. ad ff. quand. dies legat. §. 3.) dies cedit ex die mortis testatoris, licet necdum agnatum. l. 5. §. 1. ff. quand. dies legat. l. unic. §. 1. & §. c. de caduc. toll. Idque, si sit legatum particulare, si ve univèrsale. Carpz. 7. F. p. 3. c. 14. d. 23. n. 11. Lauterb. l. c. §. 4. quamvis enim non nisi per aditionem hæreditatis hæres quasi ex contractu legatariis & fideicommissariis obligetur. l. 5. §. 2. ff. de O. & A. fideione juris obligatio fingitur nata mortis tempore, & ex eo tempore hæres successisse defuncto intelligitur. l. 19. §. 3. ff. de R. I. Peregr. de fideicom. a. 31. n. 2. & 3. Lauterb. l. c. Idque etiam si hæres sub conditione institutus & legatarius ante existentiam conditionis mortuus sit. v. g. dum testator dixit: Titius, si navis ex Asia redierit, hæres esto, & dein subjunxit; Titius Cajo centum dato: quia legatum adhuc purum est, non obstante hæredis institutione conditionata, illiusque spes ad Caji hæredes transmittitur, & conditione illa eveniente, tempus illud retrahitur & conjungitur cum die mortis. l. 7. §. 1. l. 19. §. 2. ff. quand. dies legat. Lauterb. l. c. Ut autem hæc cessio legatorum purorum locum habeat, requiritur primò, ut legatarius sit superstes testatori; legatarius

Ttt

rius

rius enim testatore superstitite decedens nihil ad hæredes suos transmittit, seu legatum fit quasi caducum *L. unie. c. de caduc. toll. nisi contrarium voluisse testatorem ex urgentibus conjecturis constet; cum is intransmissibilia possit facere transmissibilia. Muller. ad ff. quand. dies. th. 45. lit. 4. Menoch. 4. presump. p. 201. num. 11.* Secundò, ut legatum, si dies illius caderet, statim à morte testatoris maneret legatario, quale quia non maneret, si v. g. testator in testamento seruo suo linquit libertatem & legat aliquid, legatum hoc non cedit à die mortis testatoris quò ad transmissionem, sed à die aditæ hæreditatis, utpote libertate non prius competente, quam aditæ hæreditate. *l. 7. §. fin. & l. 8. ff. quand. dies legat. Muller. l. c.* Tertiò, ut omnes res legatae purè & conjunctim sint legatae; si enim una purè altera conditionatè alternativè seu disjunctivè sit legata, legatario moriente ante eventum conditionis, etiam re purè relicta non transmittitur ad hæredes. *Muller. l. c. cum Menoch. l. c. num. 33.* cum ut *Idem. num. 31.* enarratio plurium rerum modo disjunctivo non faciat plura certa legata. Quattò ut res legata ex natura sua sit transmissibilis ad hæredes legatarii; sunt enim quædam, quæ ad hæredem non transeunt, sed in sola persona legatarii subsistunt, scilicet usufructus (qui tamen etiam quò ad transmissionem cedit, si subrogatus in locum annui legati per *l. 12. §. 2. ff. quand. dies. l. c. lit. p.*) habitatio, libertas, optio legata, legatum seruo per testamentum manumisso de quibus omnibus vide *Struv. cit. ib. 45.* singula citatis textibus stabilientem.

2. Resp. ad secundum secundò: in legato non puro, cui adjecta conditio, dies cedit, non ex tempore mortis testatoris, sed eveniente conditione. *l. 5. §. 2. ff. quand. dies legat.* Unde cum conditio suspendat obligationem, & spes tantum sit debiti, si legatarius vel fideicommissarius ante conditionis existentiam decesserit, jus legati seu fideicommissi ad hæredem suum non transmittit; sed legatum vel fideicommissum penes gravatum remanet. *L. unie. c. de caduc. toll. Mantie. de conject. ult. vol. l. 11. tit. 20. Gail. l. 2. obs. 132. Peregr. l. c. n. 6. Lauterb. l. c. §. 6.* quia dies nondum cessit, & testator legatario, non verò ejus hæredibus incognitis, benefacere voluit. adeoque necesse est, ut legatarius ipso tempore, quo dies cessit, existat juxta *l. 9. ff. profacio.* Secus, ac contingit in conventionibus conditionatis. v. g. promissione; cum licet is, cui sub conditione quid promissum, decedat ante existentiam conditionis, spem tamen in hæredem suum transmittit, cui dein adveniente ea, res promissa debetur. cujus disparitatis rationem hanc dat *Lauterb. quòd in conventionibus quilibet non sibi tantum, sed & hæredibus suis voluerit prospicere; legator verò in legando soli legatario, nisi aliud exprefferit.*

3. Limitatur de cætero hæc responsio primò ita, ut si conditio, etiam expressis verbis adjecta, ex dispositione legis vel ex natura rei legatae tacitè insit. v. g. si hæreditas adita fuerit, legatum manet purum, ejusque dies statim à morte testatoris cedit, transmittatur ad hæredes, etiam legatario, antequam hæres adierit hæreditatem, mortuo. *Lauterb. l. c. §. 7.* ubi etiam notat legatum purè relictum, fieri conditionale, si nimirum sub conditione adimatur; eò quod tunc eo ipso detur sub conditione contraria, ita ut, ante hujus contrariæ eventum dies illius non cedit, & consequenter, si legatarius prius moriatur, illud ad ejus hæredes non

transmittatur juxta *l. 6. ff. quand. dies legat. & l. 10. ff. de adim. & transf. legat.* Secundò; si conditio valida non sit, & de jure non subsistat (qualis est conditio impossibilis & turpis) legatum purum est, & ejus dies statim cedit. *l. 5. §. 3. & 4. ff. eod.* Tertiò, ut legatum conditionale transmittatur ad hæredes legatario mortuo ante conditionis eventum, si testator voluerit ad eos transmitti. Quattò, si quid legatum alicui sub nomine dignitatis vel officii, etiam ante conditionem præmortuus; quia tunc non tam personæ quàm dignitati legatum censetur juxta *l. 20. §. 1. ff. de ann. legat.* Idem est, si legatum relictum Principi, ita ut tunc quoque spes transmittatur ad successorem. *l. 56. ff. de legat. 2.* verius tamen, si nomen Principis expressum, ita ut tunc videatur testator non respexisse ad dignitatem, ut *Menoch. 4. presump. 112. num. 12. & seq. Mantie. l. c. l. 8. tit. 17. num. 1. Stryck. dissert. de acquisit. in vit. dignit. f. 2. th. 48. & seq.* item si legatum relictum Augustæ, ita ut & hoc expiret, si ea ante cessionem diei moriatur. *l. 59. ff. de legat. 2. Lauterb. l. c. §. 8.*

4. Resp. tertiò: si legatum relictum sub die, & is omnino certus & quando existiturus, cedit ex tempore mortis testatoris æquè ac in puro legato. *l. 5. §. 1. l. 22. §. 1. ff. quand. dies legat. Struv. & Muller. ibid. th. 46.* cum dico hic exactionem quidem, non obligationem & actionem suspendat. & in eo tantum differt à puro, quòd hoc statim peti possit, in illo verò expectandus dies, qui tempore mortis quidem cessit, sed non venit. *l. 213. ff. de V. S. unde legatario ante diem venientem defuncto, ad hæredes transmittitur. cit. l. 213. Lauterb. §. 9.* si verò dies, sub quo relictum in certus non faciens conditionem, v. g. lego Titio, quando morietur (qui dici non potest non existere vivente legatario; cum dies mortis annumeratur vitæ) statim cedit tempore mortis testatoris. Sic autem dies incertus subeate rationem conditionis, & sit simpliciter incertus, ante diem evenientem legatum non cedit, & eoque obligatio & actio suspenditur, non secus, ac in aliis legatis conditionatis, & si legatum ante talem diem solutum, perinde ac si non recedè solutum repeti potest per *l. 16. ff. de cond. indeb. Lauterb. §. 10.* qualiter verò distinguendum dies incertus quando, & certus an, vide apud eundem. qui etiam §. 11. dicit bene notandum, & ex verbis, qualitate & scopo desumendum, an dies incertus ipsi substantiæ legati, an verò ipsi præstationi & executioni appositus: ut si testator dixit: Titio lego centum, quæ ipsi, si pubes factus fuerit, hæres meus dato. in quo posteriore casu legatum statim cedit ex die mortis testatoris, & transmittitur ad hæredes legatarii vel fideicommissarii, etsi is antequam legatum relictum seiverit, mortuus sit. *L. fin. c. quand. dies legat.* vel etiam is legatum acceperit; solaque talis legati exactio & executio ad existentiam usque diei suspenditur. Porro hic dicta de cessione diei procedere quoque in fideicommissis universalibus constat ex dictis, & cum communi contra Fabrum defendunt. *Gail. l. 2. obs. 131. Peregr. l. c. a. 31. num. 2. Bachov. ad Treuil. vol. 2. d. 14. th. 8. lit. A. Lauterb. l. c. §. 12.* Notandum quoque ad calcem hujus materiæ de cessione diei; quòd dies semel tantum in uno legato cedit, in pluribus verò sæpius. sic in annuis & mensuris legatis legatum primi anni vel mensis purum est, & cedit morte testatoris; sequentium verò annorum & mensium legata sunt conditionata, nimirum, si legatarius eo usque viverit, & cedunt singulis annis vel in initio vel in

fine anni Struv. adff. quand. dies legat. tb. 49. pro fin-
gulis citans plures leges.

**Quest. 715. An & qualiter legatum re-
pudiari possit?**

1. Resp. primò: repudiari posse legatum extra con-
troverfiam est, circa quod notandum, quòd si
hæres ante legatarii agnitionem vel repudiationem
ab eo factam rem in specie legatam alienaverit, alie-
natio ab initio nulla fuisse censetur; repudiatione
autem facta, ex post facto censetur, quòd aliena-
tio ab initio fuerit valida. l. 15. ff. de reb. dub. quia
res retro putatur fuisse hæredis. Lauterb. inff. de le-
gat. §. 44.

2. Resp. secundò: legatarius tamen legatum pro
parte acquirere, & pro parte repudiare nequit. l. 38.
pr. ff. de legat. 1. idque, ut Lauterb. Sabelli &c. pro-
pter honorem & approbationem ultime voluntatis.
Secus est, si nominatim plures res diverse sint lega-
tæ, & sic plura censentur legata. l. 2. §. 5. ff. eod. in
quo differt ab hærede, cui si plures diverse portiones
hæreditatis relictae, omnes agnoscere vel repudiare
debet. nisi tamen unum ex legatis onus habeat, cum
ferendum non sit, ut, qui lucrum amplectitur, onus
ei annexum contemnat. Sic si universitas legata. v.g.
grex ovium non possunt quædam solum capita vin-
dicari, quia unum censetur legatum. §. 18. Inst. de
legat. l. 2. ff. de legat. 1. Lauterb. cit. §. 44.

**Quest. 716. Qualiter & quando domi-
nium rei legatæ transeat ad legatari-
um?**

Resp. rei in singulari legatæ purè & non in diem
mox ab adita per hæredem hæreditate dominium
transit in legatarium, ipso etiam nesciente, & revoca-
biliter tamen, ita ut, si ipse postmodum conscius re-
licti sibi legati, illud repudiet, censetur nunquam
comparasse illud, si autem acceptet illud, censetur il-
lius dominus, non tantùm ab adita hæreditate, sed &
à morte ipsius testatoris; atque ideo ab eo tempore
debentur ei fructus rei legatæ. de Lugo. de f. & f.
rom. 2. d. 24. n. 238. Unde, ut Idem bene distinguit;
dominium triplex. unum fictum, quod in ordine ad
effectum transmissionis illius ad hæredes legatarii
(quia etiam ante aditam hæreditatem mortuus illud
ad eos transmittit) fingitur habuisse legatarius à mo-
mento mortis testatoris ad aditam usque hæreditatem;
cùm interea revera non sit dominus, ut etiam Lau-
terb. cit. §. 44. Secundum verum ab adita hæredita-
te ad acceptationem usque, sed revocabile, ita ut tunc
in casu revocationis nunquam fuisse dominus cen-
seatur Lauterb. l. c. Tertium irrevocabile, nimirum
post acceptationem. Si verò legetur purè & non in
diem res indeterminata, non transit dominium in le-
gatarium, nec debentur ei fructus rei legatæ, nisi à
tempore, quo hæres fuit in mora rem tradendi. Idem-
que est, quando etiam res determinata legata, sed in
diem, sive certum, sive incertum, vel sub conditione;
ita tamen, ut non transeat dominium tunc in legata-
rium nec debeantur ei fructus, nisi impleta conditio-
ne vel adveniente die. ita de Lugo l. c. qui inde recte
deducit, quòd, si post mortem testatoris moriatur le-
gatarius, cui res determinata purè, adeoque statim
danda, legata, transmittatur ad hæredes ejus legatum.
si verò ei legata res incerta, sed purè & non in diem
incertum, transferatur ad ejus hæredes, non quidem
dominium rei legatæ, utpote quod necdum habue-
rat, sed jus, ut eis solvatur legatum cum hypoheca
in universa hæreditate. si legata res, sive certa, sive in-
determinata sub conditione vel in diem incertum,

R. P. Lenr. Jur. Can. Lib. III.

quæ conditio vel dies moriente legatario necdum e-
venerat, nihil transmittitur ad hæredes illius, sed ex-
spirat legatum; quia nunquam ei debitum fuerat.
fecus, si res in diem certum legata; cùm quia tunc
debetur, legatum absolute, etsi tunc necdum solven-
dum, sed postea, & ideo jus illud transmittitur ad hæ-
redes legatarii, quem tamen semper necesse est su-
pervixisse testatori.

**Quest. 717. An & qualiter legatarius
propria autoritate legata accipere
eorumque dominium usurpare possit?**

Resp. tamen si dominium rei legatæ fictum à morte
testatoris; quin & verum ab adita hæreditate se-
cundùm jam dicta spectet ad legatarium, & inter-
dum ipso jure sola legis dispositione transeat ad il-
lum, ita ut nullo momento maneat apud hæredem,
illud tamen seu ejus possessionem propria autori-
tate arripere seu usurpare non licet. de Lugo. l. c. n.
240. Lauterb. adff. de legat. & fideicom. §. 42. Sed
illud seu potius ejus possessio expectanda & præ-
standa ab hærede secundùm dicta & declarata supra
ad initium hujus §. de definitione legati particula-
ris. ita etiam, ut si defacto à legatario occupatum
fuerit, hæres illud per interdictum quod legatorum
avocare possit per l. 1. §. 1. ff. quod legator. Lauterb.
l. c. quin & legatarius jure suo privetur legatumque
hæredi amittat, l. 5. c. de legat. Clarus. §. testamen-
tum. q. 68. in jure notissimum esse dicens. de Lugo.
Lauterb. l. c. cu. Carpz. f. F. p. 3. c. 13. def. 30. &
quamvis hanc penam amissionis legati tunc solum
procedere velint, quidam per cit. l. 1. §. rediguntur
quando legatarius post aditam hæreditatem illud u-
surpavit (ita ut, si id fecerit ante aditionem, tantùm
cogatur reddere, quod accepit, ut postea illud ab hæ-
rede accipiat; rectius tamen alios sentire, quòd in
utroque casu pena illa locum habeat, cum Molin.
d. 194. asserit de Lugo l. c. ubi etiam, quòd ea pena
ante sententiam Judicis non incurrat; quin &
omnino non incurrat, ubi legatarius sine sua cul-
pa illud accepit & usurpavit, ut si nemo erat, a quo
illud peteretur; vel si testator ad hoc expressè vel ta-
cità facultatem fecerat. De Lugo, Lauterb. LL.
cu. & posse testatorem ad hoc facultatem concedere,
Clarus l. c. citatis dicit esse communem. uti etiam te-
statorem posse per constitutum à se possessorium, vel
etiam rem legatam tradendo mortem suam præveni-
re, & tunc legatarium estimationem petere non pos-
se, nisi aliud conjectura fortior doceat, cum citatis à
se Brunem. & Stryckio asserit Lauterb. ubi tamen
hæres rem legatam possidens, legatario volenti pro-
pria autoritate eam apprehendere virtute licentiæ
sibi ad hoc à testatore concessæ, resistere non pos-
se legatarium & etiam per vim eam apprehendere,
Clarus l. c. dicit esse quoque communem. si tamen
etiam legatarius rem legatam propria autoritate
accepisset citra vim, etsi male fecisset, non teneri ta-
men eum in conscientia restituere, tradit apud de Lu-
go. Vasq. de testam. c. 8. §. 3. dub. 6.

**Quest. 718. Quenam dentur reme-
dia ad consequenda legata particula-
ria?**

1. Resp. primò: dantur ad illa consequenda tria
juris remedia ordinaria: nimirum actio in rem,
actio hypothecaria, & actio personalis ex quasi con-
tractu. §. 2. in fin. Inst. de legat. & ibi Brunem.
Lauterb. inff. de legat. §. 43. quæ tamen tria remedia
ordina-